

kirjaamo.mmm@gov.fi
Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite: VN/28565/2023 VN/28565/2023-MMM-1

Asia: Valtioneuvoston asetus luonnonmukaisen tuotannon korvauksesta

Luomuliitto ry kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

On pettymys, että hallinto ei lähtenyt tekemään luomukorvausehtoihin merkittäviä muutoksia, vaan muutokset, joita nyt esitetään ovat lähinnä lain selkeämpää kirjausta jo nyt voimassa olevista tulkinnoista. Muuttuneen toimintaympäristön vuoksi ala on tehnyt useamman ehdotuksen siitä, miten luomukorvausehtoja voitaisiin muuttaa, jotta tuottajalla olisi enemmän joustoa reagoida markkinaheilahteluihin. Iso osa Luomuliiton ehdottamista muutoksista voidaan tehdä ilman komission kautta menevää CAP-muutosta. On surullista, että hallinto on ottanut luomukorvauksen tavoitteen kärjeksi luomutuotteiden tuottamisen markkinoille CAP-strategian, Pelloilta pöytään ja biodiversiteettistrategian sekä ilmasto- ja ympäristötavoitteiden kustannuksella. Luomukorvauksen kokonaismäärän laskemisen tilakohtaisesti, ehtojen kiristymisen, yhdessä tuotantoehtojen kiristymisen, tarkastusmaksumuutoksien ja nousun sekä markkinoiden heilahtelujen ansiosta on tuottajien määrä ja luomupinta-ala jo laskussa. Tässä vaiheessa luomutuottajat olisivat tarvinneet enemmän joustoa, jota tällä luomukorvausehtojen muutoksella ei ole tarjolla. On myös surullista, että kun hallinto haluaa puuttua marginaalisen tuottajaryhmän toimintatapaan, vaikeuttaa se kaikkien luomutuottajien toimintaa. Ruokaviraston tilastojen mukaan luomutilojen osuus, joiden ensisijainen käyttö- ja markkinointitapa on luomua, on kasvanut vuodesta 2016 vuoteen 2022 67 prosentista 82 prosenttiin. Kiristyneillä myyntikasvivaatimuksen yksityiskohdilla yritetään siis puuttua niiden tuottajien toimintaan, jotka edustavat 18 prosenttia luomutuottajista.

On täysin kohtuutonta ohittaa kaikki ilmasto- ja ympäristötavoitteet yhden tuen tavoitteen vuoksi, haastaa alaa ja laittaa tuottajat näin ahtaalle varsinkin näinä aikoina. Tukijärjestelmään on varattu rahoitus luomupinta-alan ja luomueläintuotannon tasaiseen kasvuun, tulee varmistaa, että varat käytetään ja tavoitteet toteutuvat. Hallinnon tulisi pohtia ennemmin, miten heidän itse asettamiinsa tavoitteisiin päästään, sen sijaan, että keskitytään rajoittavien toimien luomiseen.

13 § Luonnonmukaisesti viljeltävät kasvit

Maatilalla, josta on tehty luomusitoumus, on viljeltävä sitoumusvuoden aikana liitteessä 2 tarkoitettuja myyntikasveja yhteensä vähintään 30 prosentilla sitoumuksen kohteena olevasta alasta, joka on jo ohittanut 12 §:ssä tarkoitettua siirtymävaiheen.

Luomuliitto vaatii, että kohta muutetaan siten, että myyntikasveja tarvitsee viljellä **keskimäärin** 30 prosentilla tilan viljelyalasta sitoumuskauden aikana. On kohtuuton vaatia, että tavoitteen on toteuduttava joka vuosi. Tämä syrjii etenkin pieniä tiloja sekä asettaa haasteita, koska raja ei joustaa ollenkaan. Sanktioita langetetaan pienemmästäkin vajauksesta ilman minkäänlaista joustoa. Ei ole järkevää esimerkiksi viljellä pienillä pinta-aloilla leipäviljaa, jota ei kuivata erän pienuuden takia ja jonka rahdista muodostuu kohtuuttoman kallista. Tämä uudistus ei tue monipuolisen tuotannon kehittymistä, joka on kestävän ja muutosjoustavan maataloustuotannon perusta.

Edellä mainittua prosenttia laskettaessa avomaavihannesten viljelyssä oleva ala kerrotaan kahdella. ~~Tarhaherne luetaan avomaavihannekseksi myyntikasviksi, jos viljelijä on tehnyt viljelysopimuksen tarhaherneen teollisesta sopimustuotannosta.~~

On hienoa, että avomaavihannesalat voidaan kertoa kahdella, mutta tarhaherneen status on vielä epäselvä. Yliviivattu teksti on poistettu asetusluonnoksesta, myyntikasvilistalta on poistettu suluissa ollut teollinen sopimustuotanto, mutta avomaavihanneslistalla on vielä tarhaherne viittauksella, että teollinen sopimustuotanto on hyväksytty. Jotta epäselvyyksiltä vältytään erilaisten herneviljelmien yksilöinti tulee tehdä tukikoodein. Eri koodi rehuherneelle ja avomaavihanneskasvina viljeltävälle kokonaisina palkoina myytävälle herneelle. Ehdotamme myös, että avomaavihanneslistalle lisätään vihanneshärkäpapu ja sokerimaissi.

Myyntikasviksi luetaan liitteessä 2 tarkoitettujen viljojen ja palkokasvien seokset sekä palkokasvien ja öljykasvien seokset, jos ne korjataan tuleentuneena ja ne ovat eroteltavissa toisistaan. Myyntikasviksi ei lueta ennen tuleentumista korjattavia viljoja eikä palkoviljoja ja niiden seoskasvustoja. Tuleentumisella tarkoitetaan tässä asetuksessa sadon valmistumista, jolloin kasvuston väri muuttuu vihreästä kellertävän ruskeaksi, ja jyvän tai siemenen maitomainen sisus kovettuu kiinteäksi ja kestäväksi.

Luomuliitto ehdottaa, että tuleentuneet seosviljat hyväksyttäisiin myös myyntikasveiksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua myyntikasvivaatimusta ei tarvitse noudattaa sellaisella maatilalla, jonka sitoumusalasta käytetään vähintään 50 prosenttia oman luonnonmukaisen kotieläintuotannon sitoumuksen kohteena olevan karjan rehuksi tai kyseisen maatilalla kanssa säännöllistä yhteistyötä tekevien kotieläintuotantoa koskevan luomusitoumuksen tehneiden maatilojen karjan rehuksi suoraan tai luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään kuuluvan välityksellisen kautta.

On hyvä, että myyntikasvivaatimuksen velvoitetta ei tarvitse noudattaa, jos sitoumusalasta 50 % on luomurehuntuotannossa. On kuitenkin tarve sille, että myyntikasvivelvoite ja rehuntuotantoala pystyttäisiin joustavasti yhdistämään. Luomuliitto esittää, että hallinto selvittää, miten tämä olisi mahdollista toteuttaa. Mm. aikaisemmin myyntikasviksi laskettu

seosviljan sopimustuotanto rehunvälitysliikkeelle lasketaan nyt tähän 50 % rehuntuotantoalaan. Mutta koska markkinat muuttuvat, rehunvälitysliikkeet eivät välttämättä tee sopimuksia, jotka kattavat 50 % tuotantoa-alasta ja intensiivinen viljanviljely aiheuttaa haastetta viljelykierrolle, toisi myyntikasvivelvoitteen ja rehuntuotantoalan yhteensovittaminen tuottajalle joustovaraa reagoida markkinaheilahteluihin. Yksinkertaisesti alat voisivat kompensoida toisiaan samassa suhteessa: jokainen rehuntuotantohehtaari vastaisi 0,6 hehtaaria myyntikasveja.

ESIM. 100 ha tilalla 30 % alalla rehuntuotantosopimusta, tämä vastaa $30 * 0,6 = 18$ ha myyntikasveja. Myyntikasvivelvoite 30 ha, eli puuttuva määrä $30 \text{ ha} - 18 \text{ ha} = 12 \text{ ha}$. Näistä esim 2 ha on avomaanvihanneksia, joilla kerroin 2, ja loput 8 ha jotain muuta myyntikasvia.

Luomuliitto ehdottaa myös, että vaatimus, jonka mukaan rehun välitysliikkeen tulee kuulua valvontajärjestelmään, poistetaan. Ei voi vaatia, että on tuottajan vastuulla, että ostaja kuuluu valvontaan. Esim. lemmikkieläinkauppojen ei tarvitse kuulua valvontaan, mutta ne voivat myydä valmiiksi pakattua luomurehua ja tehdä sopimuksia tuotannosta tai välittäjä, voi olla sananmukaisesti vain välittäjä, jolloin hänen ei myöskään tarvitse olla valvonnassa.

Luomukorvausehdon myyntikasvivaatimus lähtee siitä olettamuksesta, että tuotteille on kysyntää markkinoilla, mutta nyt niitä ei kuluttajan ostovoiman alentumisen vuoksi ole. Tilat joutuvat kuitenkin sitoutumaan luomutuotantoon 5 vuodeksi, jolloin nopea reagoiminen on mahdotonta, koska tuen ehdot ovat niin kireät että reagointiin ei ole mahdollisuutta. Luomuliitto esittää, että hallinto selvittää perinpohjaisesti, miten luomukorvausehtoihin voidaan saada tuottajalle mahdollisimman paljon joustoa reagoida muuttuneeseen toimintaympäristöön.

Janne Rauhansuu
Luomuliiton puheenjohtaja

Susann Rännäri
Luomuliiton toiminnanjohtaja